

Министерство на земедѣлието и д. имоти
Земедѣлско опитно поле — гр. Карнобатъ

ВЕЛИНЪ ГЕОРГИЕВЪ

Ръководител оп. поле

III-8

№ 1

23900

ОТГЛЕЖДАНЕ НА МАСЛОДАЙНИЯТЪ ЛЕНЪ

1 2 3 4 5

Печатница Д. Ангеловъ — Карнобатъ

1930

Министерство на земедѣлието и д. имоти
Земедѣлско опитно поле — гр. Карнобатъ

БЕЛИНЪ ГЕОРГИЕВЪ

Ржководитель оп. поле

№ 1

Ун. Библиотека
ПЛОВДИВЪ

Дар. нв. № 154
1951

ОТГЛЕЖДАНЕ НА МАСЛОДАЙНИЯТЪ ЛЕНЪ

1

2

3

4

5

Снимка № 1

Печатница Д. Ангеловъ — Карнобатъ

Отгледане на маслодайният ленъ

Ленената култура въ страната ни се отглежда от дълго време. Още презъ 1897 г. въ нашата статистика се посочва, че сме имали заета площъ съ ленъ 121 хектара (1210 декара).

Ленътъ у насъ е застъпенъ както въ планинскитѣ мѣста до 1800 м. надморска височина, така и въ равнинитѣ и низкитѣ мѣста на Северна и Южна България. Той се отглежда въ две направления и сж застъпени три типа ленъ. Въ равнинитѣ и низкитѣ топли мѣста се отглежда маслодайниятъ ленъ, така наричаниятъ въ Бургаско и Старо-Загорско „Сийрекъ“, а по планинскитѣ мѣста, кждето имаме прохладенъ климатъ и обилни валежи, се отглежда влакнодайниятъ ленъ. Отглежда се и междиненъ типъ (снимка 1 — №5) отъ който въ високитѣ балкански селища се получава влакно, а въ равнинитѣ — семе.

Маслодайниятъ ленъ (*Linum usitatissimum* L.) е едногодишно растение отъ семейството на *Linaceae*. Той се отглежда изключително за получаване на ленено семе, отъ което се получава лененото масло. Отъ лененото масло се получаватъ: бои, бежири, лакове, линолеумъ и др. То се употребява въ печатарството, за приготвяване на непромокаеми платове, за балонни материали, въ сапунената индустрия, медицина, за ядене и други цели.

Лененото кюспе (остатъка следъ пресуването на семената) е отлична храна за добитъка, особено за млѣченъ, а сщо така е много добра диетична храна за добитъка.

Разпространениятъ у насъ маслодаенъ ленъ е повече отъ типа Ла-Плата или кудряшъ наричанъ въ южна Русия. (1 и 2 растения на снимка № 1). Обикновено той дава 3 — 5 стебла и достига на височина 35—70 см. Срѣдиземно морскиятъ типъ маслодаенъ ленъ, който е по-слабо застъпенъ у насъ, има почти неразклоняеми въ основата си низки растения (3 и 4).

Влакнодайниятъ ленъ дава единични стебла съ по-малко разклонения на върха и по-малко плодни кутийки. Растенията му въ планинскитѣ мѣста достигатъ на височина 80—150 см.

Семената на маслодайниятъ ленъ сж по-едри. Тѣ сж по-тежки и 1000 семена иматъ 5.5—12 гр. тежина, а на влакнодайниятъ ленъ — 3.5—5.5 гр. Хектолитровото тегло на маслодайниятъ ленъ се движи отъ 68—72 кг., а на влакнодайниятъ 72—74 кг.

У насъ най-много маслодаенъ ленъ имаме въ югоизточна България — Бургаска област. До 1928 год. маслодайниятъ ленъ заемаше 75% отъ общата площъ посѣта съ ленъ въ цѣлата страна.

Заетата площ общо съ ленъ въ страната презъ различнитъ години е била както следва:

Години	Посѣти хектари	Добивъ на хектаръ		Посѣти хектари само маслодаенъ ленъ*
		семе	влакно	
1899—1930	379	379	383	
1931	733	638	211	
1932	354	463	211	
1933	474	429	225	
1934	1130	321	281	
1935	2340	262	146	
1936	2767	640	390	2387
1937	4134	444	248	3249
1938	3382			2185

Въ горната таблица се вижда, че срѣдно годишно за периода отъ 30 години 1899—1930 г. сж били посѣвани 371 хектара. Въ 1931 г. сме имали двойно увеличение — 733 хектара. Презъ следнитъ две години намалява значително, а отъ 1934 г. започва голѣмо увеличение на посѣвната площъ, за да достигне 4,134 хектара презъ 1937 г. или 14 пжти повече отъ площта, която сме имали до 1930 год.

По-голѣмата площъ се заема съ маслодаенъ ленъ. Отъ общата площъ презъ 1937 г. сме имали 3,248 хектара съ маслодаенъ ленъ, а само 886 съ влакнодаенъ.

Въпрѣки значителното увеличение на посѣвната площъ съ ленъ въ страната ни, все още се внася отъ чужбина ленено семе и безиръ. Презъ последнитъ петъ години 1934—1938 г. имаме внасянъ безиръ срѣдно годишно 330 тона за 5,662,400 лв., а презъ 1939 год. само за първитъ десетъ месеца (I—X) е внесенъ 676 тона за 7,610,000 лв.

За да се освободимъ отъ вносъ на безиръ налага се да бжде засилено още повече производството на ленено семе. На европейскитъ пазари винаги се търси лененото семе. Като главни доставчици на европейскитъ страни сж Южно-американскитъ държави Индия и Русия.

Нашитъ климатически и почвени условия позволяватъ да се отглежда въ голѣмъ мащабъ маслодаенъ ленъ.

Следъ задоволяване нуждитъ на страната отъ безиръ и др. произведения отъ лененото семе, ние можемъ да изнасяме въ чужбина излишното семе, защото въ качествено отношение то не стои по-назадъ отъ произвежданитъ семена въ много други страни.

Климатически условия, почва и предшественици

Ленътъ се отглежда по цѣлото земно кълбо при най-разнообразни почвени и климатически условия. У насъ, въ цѣлата страна имаме условия за ленената култура. За успѣшното развитие на маслодайниятъ ленъ сж нуждни около 2000° С. температура за 110—150 дена вегетационенъ периодъ.

Лененото растение е нежно съ сравнително слаба коренна система и затова по-добре отива на богатитъ почви. Най-подходящи сж

*По сведения отъ М. З. и Д. И.

новоразорани горски мѣста и целини, които сж свободни отъ бурени. Ленътъ обича богатитъ и лесно обработваеми почви, сжщо така черноземнитъ. Неподходящи сж много тежкитъ почви и такива, които образуватъ лесно кора, защото тя пречи много при поникването на нежнитъ ленени растения.

Подходящи предшественици на лена сж окопнитъ култури, особено когато се тори срещу тѣхъ. Сжщо така добри предшественици сж фий, детелина, люцерна, черна угаръ и житнитъ култури (ечемикъ и пшеница). При нашитъ условия маслодайниятъ ленъ може да се посѣва следъ 4 — 6 години на сжщото мѣсто. Опититъ, които бидоха проведени въ Земеделското опитно поле — Карнобатъ, презъ последнитъ три години, на почва богатъ черноземъ, ни показаха, че имаме сортове, които могатъ да се посѣватъ 2—3 години на едно мѣсто, безъ да бжде намаленъ значително добива на семе.

При полето биде проведенъ три годишенъ опитъ съ различни предшественици на ленъ въ четириполно сѣтбообръщение (фий, пшеница, предшественици, ленъ) и се получиха следнитъ резултати срѣдно за тритъ години (1937 — 1939 г.)

Предшественикъ	Добивъ отъ дкр. кгр.			Хект. тегло	Абсол. тегло	1939 година*	
	семе	въ %	стебла			о/о масло	Иодно число
1. Черна угаръ	71·8	104·4	137·6	70·41	6·37	38·00	183·6
2. Фиева смѣсь	68·8	100	136·4	70·41	6·15	37·82	186·2
3. Царевица	68·1	99·0	124·6	70·58	6·19	37·51	184·9
4. Слънчогледъ	68·1	99·0	138·5	70·45	6·32	37·49	184·9
5. Ечемикъ	70·2	102·0	136·5	70·43	6·18	37·64	186·2

Добивитъ презъ 1938 г., която бѣ доста сушава бѣха значително по-низки и намалиха общиятъ срѣденъ добивъ на семе.

Сжществени разлики въ добива на семе следъ различнитъ предшественици нѣма. Угарътъ е дала увеличение спрѣмо царевичата и слънчогледа само съ 5·4 %, а спрѣмо ечемика 2·4 %. Като се вземе предвидъ, че черната угаръ остава мѣстото празно и се губи цѣла реколта, то другитъ предшественици се явяватъ стопански много по-изгодни.

Презъ 1936—1939 г. на едно и сжщо мѣсто бидоха посѣвани четири сорта маслодаенъ ленъ. Целта на опита бѣ да се види, какъ ще се понася лена посѣванъ последователно на едно мѣсто безъ смѣс на друга култура. Получиха се резултатитъ, посочени въ таблица 3.

Чрезъ този опитъ можа да се установи, че има маслодайни сортове ленъ, които могатъ да бждатъ посѣвани на едно мѣсто, безъ особено намаление на добива имъ за семе. Установи се сжщо, че действително сортоветъ La Estanzuella 117 и 30-33 сж такива, които могатъ да се понасятъ на едно и сжщо мѣсто за каквито се препорѣчватъ въ южна Америка — Урагвай. При нашитъ условия на богать черноземъ могатъ да се отглеждатъ редъ години сортове, които

*Химическиятъ анализъ за опредѣляне на маслото и иодното число се върши въ Ц. З. И. Институтъ — София, на който дължимъ голѣма благодарностъ.

се понасят както горнитъ. При опитното поле ще бжде размножаванъ и разпространяванъ сорта La Estanzuella 30-33 като ленъ, който може да се отглежда нѣколко години на едно мѣсто.

Въпроса съ влакнодайнитъ и междинни сортове стои още неразрешенъ въ това отношение.

Таблица 3

Сортъ	Кгр. семе на дкр.			Срѣдно за 3 год.		
	1937	1938	1939	семе	Хект. тегло	абс. тегл.
1. Мѣстенъ маслодаенъ	77	69.5	23.5	56.7	69.58	5.89
2. La Eftanzuella 117	71.5	64.5	44	60	70.02	5.81
3. La Estanzuella 30 — 33	58.5	59	60	59.2	70.29	6.30
4. Giza oil Flax	80	52.5	47.5	60	69.50	9.37

Обработка на почвата.

За успѣха на маслодайниятъ ленъ отъ голѣмо значение е подготовката на почвата преди посѣването му. Отъ изведенитъ опити се установи, че безъ огледъ на предшественика на лена е полезно да се извършва зимна оранъ. Тя допринася за обогатяването на почвата съ влага отъ падналитъ валежи презъ есенята и зимата. По този начинъ може да бжде избѣгната пролѣтната оранъ като се замѣни съ култивиране и брануване и се запази почвената влага, а същевременно да се извърши навременна сѣитба.

Отъ какво голѣмо значение е правилната обработка на почвата за нашитъ условия въобще и особено за пролѣтнитъ култури, може да се види отъ полученитъ добиви семе на декарь при маслодайниятъ ленъ за реколтата презъ сухата 1938 година. Следъ предшественикъ — пшеница, бидоха предприети презъ 1937 год. различни начини на обработка и се получиха следнитъ резултати:

Начинъ на обработка	Добивъ на декарь нгр.			Хектол. тегло	Абсол. тегло	о/о масло въ семето	Иодно число
	семе	въ о/о семе	стебла				
1. Подмѣтка и зимна оранъ на 16 см.	75.1	126	144.6	70.90	6.22	37.80	179.8
2. Пролѣтна оранъ на 10 см.	59.7	100	105.7	71.15	6.27	38.74	178.5
3. Пролѣтна оранъ на 10 см. и брануване	71.6	120	140.2	70.65	6.30	39.52	178.5
4. Пролѣтна оранъ на 15 см.	56	94	109.4	71	6.27	37.84	177.2
5. Пролѣтна оранъ на 15 см. и брануване	68	115	125	71.40	6.32	38.52	181.1

Подмѣтката и зимната оранъ допринесоха за увеличаването добива на семе съ 26%, въ повече отъ обработката кждето бѣ извършена само пролѣтна оранъ преди сѣитбата на лена. Когато презъ есенята и зимата е невъзможно извършването на зимна оранъ, наложително е пролѣтната оранъ да се извършва плитко (10—12 см.) и

веднага да се бранува за запазването на почвената влага. Въ такъвъ случай добивътъ на семе се увеличава съ 20% въ сравнение съ пролѣтната оранъ, небранувана веднага.

Отъ изведени опити при полето две години (1938 и 1939 год.) по отношение ползата отъ валирането се установи, че валирането извършено веднага следъ сѣитбата дава увеличение на добива семе до 24% (1938 г.) Горното увеличение се получи при обработка на почвата кждето е била извършена подмѣтка и зимна оранъ, а на пролѣтъ е култивирано и бранувано.

Ползата отъ валирането бѣ много голѣма и достигна 61% при обработка на почвата: подмѣтка, зимна оранъ, култивиране, брануване и валиране следъ сѣитба спрямо обработката при пролѣтна оранъ и валиране следъ сѣитбата.

Оказа се, че валирането е полезно само, ако при обработката на почвата има зимна оранъ, а на пролѣтъ култивиране и брануване.

Валирането следъ сѣитбата, когато обработката е само пролѣтна оранъ, не даде увеличение, а намали добива на семе.

Оказа се, че валирането следъ сѣитбата може да служи като срѣдство за борба противъ лепената бѣлха защото дава бързо и равномерно поникване при посѣви, които иматъ извършена зимна оранъ.

Време за сѣитба

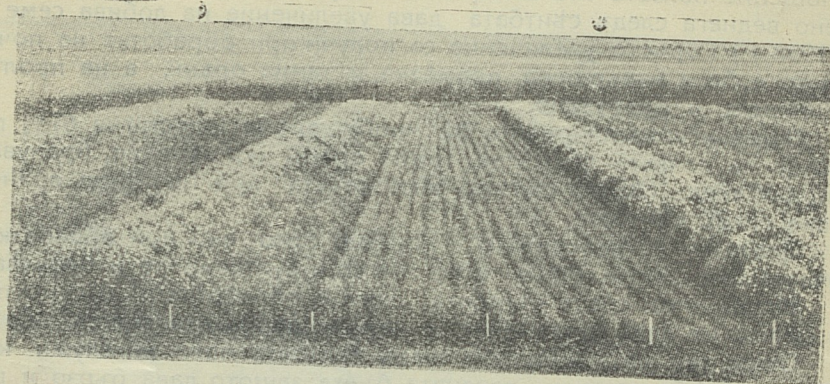
Отъ опити се установи, както въ Северна България така и въ Южна, че най-подходящо време за сѣитбата на маслодайниятъ ленъ сж първитъ дни на месецъ мартъ или края на сжщиятъ месецъ (20—30). Рано посѣтиятъ ленъ използва по-добре почвената влага, развива се по-рано и по-сигурно се запазва отъ унищожаване на лепената бѣлха. Раннитъ посѣви поникватъ преди масовото появяване на бѣлхитъ и щомъ растенията достигнатъ 5 см. височина не могатъ да бждатъ унищожени отъ тѣхъ. Ако обаче, поникването закѣснѣе поради хладно време и раннитъ посѣви могатъ да бждатъ атакувани и поразени отъ бѣлхитъ. Ленътъ може да издържа студъ 3—4° С. подъ нулата и то по сигурно, ако растенията не сж въ моментъ на поникване.

Отъ изведенитъ опити при полето за времето на сѣитбата презъ 1937 и 1938 г. се получиха следнитъ резултати:

Време на сѣитба	Добивъ нгр. на декарь		о/о семе добивъ 15. III. — 100	о/о масло въ семето	Хект. тегло	Абсол. тегло
	семе	стебла				
1. Началото на мартъ (1)	74	164	131	37.31	70.62	6.29
2. Срѣдата на мартъ (15)	56.7	128	100	36.22	71.07	5.99
3. Началото на априль (1)	59	146	104	36.03	71.25	6.09
4. Срѣдата на априль (15)	55.5	135	98	35.62	70.06	6.03
5. Началото на май (1)	30	103	53	35.60	69.07	5.60

Ранната сѣитба въ началото на мартъ даде увеличение 31% семе въ повече отъ сѣитбата презъ срѣдата на сжщиятъ месецъ. Се-

мето от ранната сѣитба (1 мартъ) се оказа по-доброкачествено и показва най-висока масленост 37·31 за дветъ година. Въ приложената снимка ясно личи по-доброто състояние на ранната сѣитба при маслодайния лень.

Сѣитба: 1 мартъ 15 мартъ 1 априлъ 15 априлъ 1 май 1937 год.

Начини на сѣитба и количество семе на декарь

У насъ посѣването на лена се извършва разпрѣснато ръчно, или съ редосѣялка. За да се установи преимуществото на едната или другата сѣитба, биде изведенъ четири годишенъ опитъ при следнитъ начини на сѣитба: 1. ръчна сѣитба и брануване за заравяне на семето, 2. сѣитба съ редосѣялка на 10·5 см., 3. — съ редосѣялка на 21 см. и 4. — на 31·5 см. На декарь бѣ употребено 6 кгр. семе, предшественикъ презъ първитъ три години бѣ пшеница, а последната ечемикъ.

Установи се, че редовната сѣитба на 10·5 см. даде най-високъ добивъ семе на декарь (за 1937 — 1938 г.) 82 кгр. или увеличение съ 8% отъ ръчната сѣитба. Рѣдката редова сѣитба отъ 21 см. и 31·5 см. се оказа по неподходяща отъ гжстата. За нашитъ условия най подходяща ще бжде редовата сѣитба 10—15 см. съ целъ да се улесни плевенето. Редовата сѣитба въ сравнение съ ръчната е по-подходяща и затова, защото заравя на еднаква дълбочина всички семена, и тѣ поникватъ едновременно. Най подходяща дълбочина за заравянето на семето е 2—3 см. Посѣтитъ по-дълбоко семена никнатъ бавно и даватъ по-слаби растения или не могатъ да поникнатъ, ако следъ нѣкой дъждъ се образува почвена кора.

Много стопани производители на маслодаенъ лень употребяватъ по 2—4 кгр. семе на декарь. Това количество за нашитъ условия, при които е много разпространена лепената бълха, е недостатъчно. Най-подходящо количество семе на декарь е 6 кгр. чисто семе. Отъ тригодишни опити (1935 1937 и 1938 г.) при полето, съ различно количество семе на дкр. се получиха резултатитъ, посочени въ следващата таблица:

Количество семе на декарь	Добивъ отъ дкр.		Хектол. тегло	Абсол. тегло
	семе кгр.	%		
2 кгр.	62·8	100	70·83	6·84
4 кгр.	76·5	122	71·48	6·87
6 кгр.	89	142	71·28	6·97
8 кгр.	88·9	141	71·57	6·97

Гжститъ посѣви при 6 и 8 кгр. дадоха най-много семе на декарь. Посѣва отъ 6 кгр. семе на дкр. даде 42% въ повече семе отъ посѣва при който бѣ употребено 2 кгр. семе. Количеството 6 кгр. семе на декарь се оказа като добро срдство за борба противъ лепената бълха въ сравнение съ по-малкитъ количества 2 и 4 кгр. семе. При малкитъ количества семе (2 и 4 кгр.) много повече растения биваха унищожавани отъ бълхитъ.

Сортови опити

Въ началото споменахме за типове маслодаенъ лень, които се срещатъ у насъ. При полето отъ 1935 год. до края на 1939 г. бѣха изпитани десетки сортове и типове мѣстни и чуждестранни ленища. Тукъ ще приведемъ само по-интереснитъ резултати отъ нѣкои типове и сортове.

Въ единъ сравнителенъ опитъ 1935—1938 год. бидоха изпитвани маслодайни, междинни и влакнодайни сортове и се получи следниятъ резултатъ срдно за три години:

Сортъ	Добивъ на дкр.		мазло 2 години 1938 39	Хектол. тегло	Абсол. тегло	Височина на растенията см.
	семе	стебла				
1. Мѣстенъ маслодаенъ типъ ла-плата	78·9	152·8	36·79	70·66	6·08	42
2. Мѣстенъ междиненъ срдиземноморски типъ	76·7	148·6	35·36	70	7·46	42
3. Grosse graine маслодаенъ срдиземноморски типъ	72·7	142·2	36·14	69·85	8·77	43
4. Царски — влакнодаенъ	77·8	185·1	34·70	71·89	5·07	50
5. Mathis Edelflals "	47·2	173	33	73·25	4·39	54
6. Рижки лень "	58·5	164·2	34·17	73·10	4·67	54
7. Texalla "	33·4	160·2	31·80	72·58	3·76	58
8. Petkuser krenzung "	44·4	170·4	28·90	72·50	4·01	57

Отъ сравняванитъ сортове въ този опитъ се установи, че отъ маслодайтъ типове лень, мѣстниятъ лень типъ Ла-Плата даде най-високъ добивъ семе на декарь 78·9 кгр. Той показва и най-високо съдържание на масло въ семената. Следъ него по доходност идватъ Царскиятъ лень и мѣстенъ междиненъ следвани отъ маслодайтъ лень

grosse graine. По отношение на масленост, двата маслодайни сорта мѣстенъ и grosse graine (съ произходъ Франця Yilmorin), се оказаха най-добри. Всички влакнодайни сортове се оказаха като неподходящи за отглеждане на семе. Тѣ дадоха много по-низки добиви на семе, което се оказа съ много по-малко съдържание на масло (28—34.2 %).

Въ другъ опитъ, изведенъ 3 години (1937/39), при председственикъ ечемикъ, бидоха сравнявани мѣстниятъ ленъ съ североамериканскитъ междинни ленове: Buda I, Rio I, Bison и Linofa; южно-американскитъ маслодайни сортове отъ Уругвай La Estanzuella 117 и La Estanzuella 30 — 33, както и Египетскиятъ сортъ Giza Oil Flax.

Получиха се следнитъ резултати за три години:

Сортъ	Добивъ семе на дкр. кгр.			Срѣдно 3 г.	Хектол. тегло	Абсол. тегло	о/о масло въ семето	Иодно число 1939
	1937 г.	1938 г.	1939 г.					
1. Мѣстенъ маслодаенъ	78	63.8	3.8	48.5	69.87	5.60	36.55	176.8
2. Buda I 29—4	70.5	73	15.4	53	71.11	4.16	34.45	181.8
3. Rio I 29—15	78	67.8	60.5	68.8	70.37	5.75	37.12	179.3
4. Bison I 30—3	73.7	79.3	16.4	56.5	70.94	4.89	35.09	178.1
5. Linofa	64	61.8	17.4	47.7	71.62	3.74	34.30	183.1
6. La estanzuella 117	80	76.8	67.6	74.8	71.08	5.55	35.79	175.6
7. " 30—33	89.7	97	83	88.9	71	6.48	36.60	175.6
8. Giza Oil Flax	85.2	88.3	63.3	78.9	70.15	9.34	37.30	164.3

Отъ полученитъ добиви на семе за тритъ години се установи, че като най-доходенъ и стабиленъ сортъ се оказа La Estanzuella 30—33 (Естанцуела 30—33), който даде срѣдно 89.9 кгр. семе на декаръ съ масленостъ 36.60 %. Доходенъ се оказа и Египетскиятъ сортъ Giza Oil Flax, който даде 78.9 кгр. семе съ 37.30 % масленостъ. Трети по добивъ идва сорта La Estanzuella 117 съ 74.8 кгр. семе и 35.79 % масленостъ.

Добивитъ на семе презъ 1939 г. на всички други сортове бидоха силно понижени, понеже се оказаха слабо-устойчиви на ржжда (*Melampsora lini*). Особено неустойчивъ се оказа мѣстниятъ ленъ, който бѣ унищоженъ и отъ останалитъ тукъ тамъ растения се получи само 3.8 кгр. семе на декаръ. Това понижи много срѣдниятъ добивъ на семе за 3 години на мѣстниятъ маслодаенъ ленъ.

Полето въ бждеще ще размножава доходнитъ сортове Естанцуела 30—33 и Египетскиятъ маслодаенъ ленъ (Giza Oil Flax).

Чрезъ подобрителната работа при полето, отъ мѣстниятъ ленъ бидоха отдѣлени нови сортове № 9 и № 540, които надвишаватъ мѣстниятъ ленъ съ 12—34 %. Сжитъ ще бждатъ размножени въ бждеще.

Грижи за лenenитъ посѣви.

Лenenото растение е нежно и затова добре се развива на богати почви, но чисти отъ бурени. Обикновено на стари ниви, когато предшественикъ е житно растение, посѣва заплевелява и е необходимо

да бжде плевенъ 1—2 пжти — докато растенията сж малки, за да не бжде одушенъ отъ буренитъ. Други особени грижи не се полагатъ.

Болести и неприятели.

Опасни болести, които да застрашаватъ лenenата култура за сега нѣмаме разпространени у насъ.

При нашитъ условия сществува опасниятъ неприятелъ по лenenата култура — лenenата бѣлха (*Aphthona euphorbiae* Schr), която се оказа като една отъ главнитъ причини за слабоото застѣпване на лenenата култура и колебливитъ добиви отъ нея.

Лenenата бѣлха унищожава посѣвитъ още при поникването имъ, докато сж още само на два листа (вижъ снимка 3.)

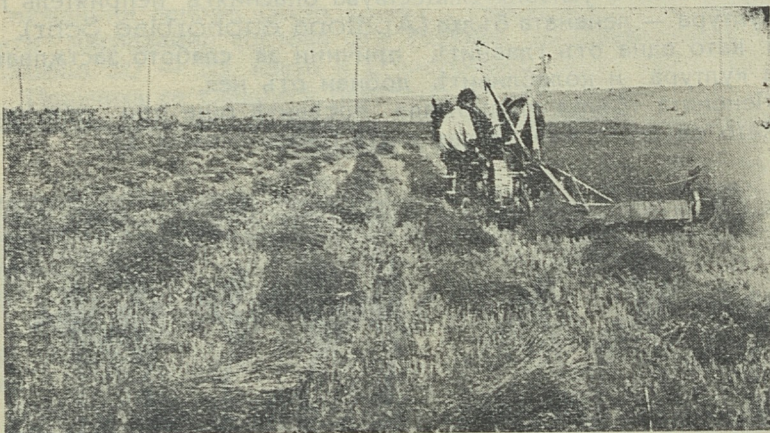
Поразени растения отъ бѣлхи Здрави растения прѣскани съ Aresin

Като срѣдство за борба противъ лenenата бѣлха могатъ да служатъ до известна степенъ ранната сѣитба и гжстия посѣвъ (семе около 6 кгр.) При полето се изпитаха механически срѣдства за борба противъ блхата чрезъ прѣскане и напрашаване. Установи се, че като много-добро ефикасно срѣдство е препаратъ Aresin производство на J. G. Farbenindustrie—Германия. Арезина (Aresin) е на прахъ и отъ него се приготвява разтворъ, който се употребява за 100 литри вода 300 грама. Лена се прѣска веднага следъ поникването му съ прѣскачка. Като срѣдство за борба може да се употребява и парижката зеленина 100 гр. на 100 литри вода и 600 гр. прѣсно угасена варъ, обаче не е така ефикасна. Подробни сведения за значението на лenenата бѣлха и пораженията отъ нея ще бждатъ съобщени въ отдѣлна работа.

Df 62

Прибиране на лена

Маслодайният ленъ се прибира, когато всички кутийки сж узрѣли. Неузрѣлитѣ добре семена даватъ низко съдържание на масло и понижено качество. Прибирането е най-износно да става съ жетварка, която го остава на ржойки, (снимка № 4). Сжщо така ефтино е

1935
г.

прибирането като се покосява съ обикновена коса, защото семето на маслодайният ленъ не се рони. Вършитбата най-добре се извършва въ сухо време съ обикновена вършака. Семената се запазватъ на сухо мѣсто, като се предпазватъ отъ намокряване, защото навлажнени подлежатъ на разваляне.

